

PAISTU PAIKKONNA ARENGUKAVA 2015- 2025

Arengukavaga hõlmatav piirkond on laiem Paistu külast ja kirjeldatud p. 4

Paistu küla ja MTÜ Paistu Kultuuriseltsi arengukava 2015-2025 on koostatud 2015.aastal

Paistu küla /2015/Foto: Veiko Jüris

Arengukavas seatud eesmärgid aastani 2025

1. Sissejuhatus

Tänapäeva arenevas turumajanduse ühiskonnas on vaja mõelda kaugemale ette kui homme päev. On vaja realselt analüüsida praegust olukorda, olemasolevaid võimalusi ja puudusi ning hinnata ressursse. Oluline on kaasata arengutegevusse avalikkus.

Käesoleva arengukava eesmärgiks on määrata Paistu küla, mille juurde kuuluvateks loetakse ka Hendrikumõisa ja osaliselt Intsu, Loodi ja Aidu külad (vt. Lisa 3 piirkonna skeem) arengusuunad ja tegevusvaldkonnad aastatel 2003 – 2009.

Küla arengu planeerimisel on vaja silmas pidada nii turumajanduses ellujäämiseks vajaliku konkurentsivõime säilimist kui säästva arengu põhimõtteid ning seda kõike külaelanike elukvaliteedi parandamise vajalikkust arvestades.

Paistu küla arengukava lähtub Eesti Vabariigi seadustest, Viljandi maakonna ja Paistu valla arengukavast.

1.1. Arengukava koostamise protsess

Arengukava koostamise protsess algas 2003. a. veebruaris, mil toimus Paistu külaelanike koosolek. Osales 63 inimest. Arutleti probleemide üle külas ning moodustati 9-liikmeline aktiivgrupp arengukava eestvedajateks. Koostati SWOT-analüüs. Aktiivgrupi liikmed jagasid arengukava koostamiseks teemad ning iga grupijuht kaasas oma töögruppi elanike hulgast 5 liiget, nii et hõivatud oleksid kõik vanusegrupid. Otsustati kaasata arengukava koostamisse naaberkülade piirkondi, kelle tõmbesuund on Paistu küla keskus.

Mai – gruppide koosolek, kus osales 23 inimest, anti ülevaade kasutades arvulisi näitajaid elanikkonna, tööhõive, asustuse jms. osas.

Juuni – Paistu küla ja kaasatud külade üldkoosolek. Osales 58 inimest. Fikseeriti põhilised probleemid, mis vajaksid lahendust täna ja tulevikus.

August – töögruppide koosolek. Arengukava projekti läbiarutamine ja täiendamine. Arengukava projekt viiakse raamatukokku ja vallavalitsusse tutvumiseks ja täiendamiseks.

September – elanikkonnalt laekus 8 ettepanekut. Arengukava läbiarutamise ja kinnitamise üldkoosolek. Osales 132 inimest. Arengukava võeti vastu ja esitati vallavalitsusele. Arengukava vaatas läbi vallavalitsus ja volikogu arengukomisjon. Arengukava ja prioriteedid kinnitati Paistu vallavolikogus .

Arengukava vaadatud läbi 2005.a. jaanuaris, 2006.a. veebruaris ja 2007.a. jaanuaris ning 2015 oktoobris.

1.2. Käesoleva arengukava elluviimine.

Arengukava elluviimisel on oluline roll mittetulundussektoril ja omavalitsusel. Kuna mittetulundussektor ei oma hooneid ega kinnistuid., on toimunud koostöös avalik tegevus avalikus kasutuses olevas Paistu rahvamaja hoones ja suveperioodil Raamatukogu tee 2 külaplatsil. Omavalitsus on aidanud kaasa, er et seltsid saaks täita põhikirjalisi kohustusi ning korraldada arendustegevust, mis on suunatud avalikkusele.

Paistus on tegutsenud Pereselts Paistel, mis on loodud 1998.a. Seltsi põhikirjalised tegevused suunatud avalikkusele tegelusvõimaluste loomiseks, elanikkonna initsiatiivi ja suutlikkuse suurendamiseks ning elanike kaasamiseks paikkonna ellu. Seltsi põhitegevused on olnud paikkonda ja maaelu toetavad:

- uuringute läbi viimine elanikkonna hulgas
- elanike vajaduste edastamine kohalikule omavalitsusele
- külarahva kaasamine paikkonna arengukava ja valla arengukava ning planeeringu koostamisele
- piirkonna vaatamisväärsute reklaamimine ja sellega kaasa aitamine maaelule
- vaba aja sisustatud korraldamise ja tegevuste toetamine
- käsitöönäituste (klaasvitraaz, lapitehnika, vaibakunst) korraldamine
- seltsiruumide rekonstrueerimine ja läbi selle ühistegevuse hoogustamine
- paikkonna arenguteemaliste kirjandus- ja luulevõistluse ning logovõistluse korraldamine rahvakoolituste korraldamine
- innovaatiliste ideede ja täiendavate tegevuste elluviimine paikkonna elu arendamiseks

Loodetavalt on seltsitegevus hoogustuv ning tekkimas ka uusi seltse ja ühendusi kogukonna arengu toetamiseks.

2015. aastal loodi MTÜ Paistu Kultuuriselts, kes on sõnastanud enda missiooni ja eesmärgid:

2.1. **Missioon:** aidata kaasa maaelu säilimisele läbi kohaliku elukeskkonna ja elukvaliteedi parandamise ning inimressursi arendamise.

2.2. **Eesmärk:**

Paistu piirkonnas on noori kaasav kaasaja oluliste teenuste ja vaba aja veetmise võimalustega, säilitatud ajaloo- ja kultuuriväärtustega, säästva arengu ja keskkonnahoiu põhimõtetel hästi toimiv elamisväärne maaelu. Siin elavad edumeelsed, teotahtelised ja oma kodukohta armastavad inimesed.

2.3. **Eesmärgi saavutamiseks selts:**

2.3.1. korraldab õppusi, seminare, kursuseid, õppepäevi, laagreid, õppereise näitusi, huviõhtuid jms erinevatele vanusegruppidele (lapsed, noored, täiskasvanud, eakad);

2.3.2. avaldab trükiseid ja kasutab massiteabevahendeid oma tegevuse tutvustamiseks;

2.3.3. taotleb rahalisi vahendeid erinevatest fondidest ja programmidest kultuurielu edendamiseks;

2.3.4. teadvustab vabatahtlikku tegevust ja säästlikku tarbimist.

3. Paikkonna ajalooline taust ja üldine kirjeldus.

Esimesed kirjalikud andmed ajaloos pärinevad 1234. aastast, mil keegi plebanus Vinandus de Peystele Rooma Vatikani kutsuti. Ajaloolased on tõestanud, et Peystele vastab Paistule. Niisiis on Paistut seoses kiriku olemasoluga ajaloos esmakordselt mainitud 769 aastat tagasi. Paistu oli haridus- ja kultuurikeskus.

1854. a. avati poeglaste kihelkonnakool. Aastatel 1871 – 1924 töötas veel tütarlaste kihelkonnakool. Kihelkonnakooli õpetajaks ja organistiksi oli 1880 – 1911 helilooja ja koorijuht Fr. Saebelmann. Ta asutas 1880. a. segakoori, mis kannab praegu “Heli” nime. Paistus on tegutsenud teisigi ärkamisaegseid ühiskonna- ja kultuuritegelasi nagu J. Bergmann jt. Ärkamisaega Paistu kihelkonnas kirjeldab H. Kruus monograafias “Eesti Aleksandrikool”. Pikema ajaloolise ülevaate saab Tiit Luige raamatust “Paistu kihelkond”.

Tänapäeval asuvad Paistu külas Paistu vallamaja, raamatukogu, rahvamaja, perearstikeskus, kirik, kalmistu, hooldekodu, Viljandi TÜ kauplus, lasteaed, saun ja AS Eesti Posti postkontor.

4. Arengukavaga hõlmatav piirkond ja looduslikud olud.

Kuni 2013. aastani eksisteeris Paistu vald, mille keskus oli Paistu küla. Paistu valla oli arengu prioriteediks elukeskkonna ja kultuurielu hoidmine. 2013. aastal 5. novembril moodustati Viljandi vald, mille koosseisu kuulub endine Paistu vald. Paistu asub Viljandist ca 13 km lõuna pool. Käesoleva arengukava piirkonda kuuluvad valla keskus Paistu, Hendrikumõisa küla, osaliselt Intsu, Aidu ja Loodi külad. Kokku on antud piirkonnas elanikke ca 579. Arengukava piirkond, mis jääb ka Loodi looduspargi territooriumile, paikneb valla loodeosas. Loodussõbrale pakub elamust siinne maastik: kaunikujulised mäed vahelduvad sügavate orgude ja metsatukkadega. Paistu küla paikneb Imavere-Karksi-Nuia maanteest 3 km. kaugused. Territooriumi läbivad suurematest maanteedest ka Loodi-Helme, Paistu-Sultsi ja Paistu-Holstre maanteed. Küla läbivad riigi maanteed on mustkatte all. Hendrikumõisa küla asub Paistust 2,6 km loodes, Loodi küla 2,2 km läänes, Aidu küla 2,3 km lõunas ja Intsu küla 3,1 km põhjas. Hõlmatud territoorium lisas 1.

5. Rahvastik.

Piirkonna elanike arv ja vanuseline ning sooline koosseis alljärgnevatel vanusegruppides: Piirkonna elanike üldarv on 579 elanikku, kellest alla 25-aastasi on 90.

	PAISTU		AIDU		HENDRIKUMÕISA		INTSU			
	KOKKU									
vanus	M	N	M	N	M	N	M	N	M	N
0 - 6	10	5	0	3	1	1	1	1	12	10
7.-17.	20	23	4	3	5	5	2	7	31	38
18-25	18	26	5	7	1	2	6	7	30	42
26-62	84	75	24	16	19	14	40	26	167	131
63 +	22	42	6	13	6	5	14	10	48	70
KOKKU		154	171	39	42	32	27	63	51	288
ELANIKKE KOKKU				325		81		59		579

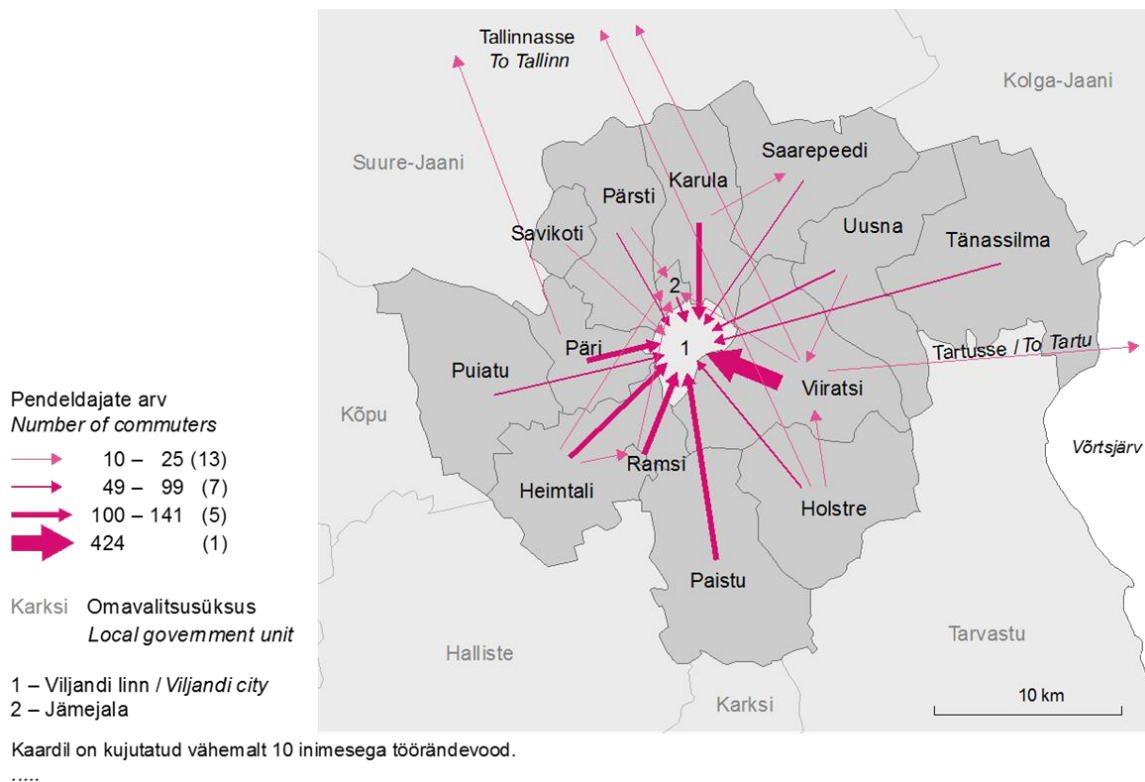
6. Majandustegevus.

Peamiseks tegevusvaldkonnaks on põllumajandus, metsa- ja puidutöötlemine, vähesel määral tegeldakse väikeettevõtlusega.

Suuremateks tööandjateks on valla allasutused, OÜ Argenta, OÜ Medora, Saimre talu, Animäe OÜ jt.

Paistu külas tegutsevad mitmed Viljandi valla allasutused, Viljandi TÜ kauplus, EELK Paistu Maarja Kogudus.

Üksmeelne arvamus on, et külas töökohti napib, mistõttu käiakse palju tööl maakonnakeskuses Viljandis, mis on hea võimalus piirkonna elanikele. Üldjuhul on Viljandi linna ettevõtted olulised tööandjad maapiirkondade elanikele. Järgmisel joonisel on näha Viljandi tagamaalt tööränne linna.

7. Infrastruktuur.

Füüsiline infrastruktuur.

Teed – Paistu küla asub 13 km Viljandist lõuna pool, Imavere- Karksi-Nuia mnt-st 3 km kaugusel. Territooriumi läbivad suurematest teedest Loodi-Helme, Paistu-Sultsi ja Paistu-Holstre maanteed.

Vesi – Paistu küla varustab veega puurkaev ja on olemas kanalisatsioonisüsteem, mis renoveeriti 22016. aastal omavalitsuse ja Keskkonnasinvesteeringute Keskuse finantseerimisel. Taastamist vajab teine puurkaev.

Jäätmekäitlus – jäätmekäitlust korraldab Paistu külas Viljandi Vallavalitsust.. Külas asub ohtlike jäätmete kogumispunkt ja on olemas võimalus prügi sorteerimiseks (klaas, plastik jm.) Vajalik on rajada jäätmete kogumiskohta jäätmeaed, mis piiraks konteinerid avalikust ruumist..

Siseteenus – Paistu külas on postkontor koostöös omavalitsusega viidud raamatukogu ruumidesse teenuse säilimiseks piirkonnas.. Postkontor teenindab ka ümbruskonna hajakülasid,

Sotsiaalne infrastruktuur.

Rahvamajas toimib aktiivne **seltsielu lastele, täiskasvanutele ja pensionäridele**, kuid selle **alusharidust on võimalik saada Paistu lasteaias**, mis asub Sultsi külas asuvas põhikooli hoones.. Edasine koolitee jätkub enamikul lastest Paistu Põhikoolis.

Paistu rahvamaja on heas korras 1934. aastal ehitatud hoone. Paistu rahvamaja on rekonstrueeritud täielikult 2006. aastal. Hoone soojustati, vahetati välisvooder ja aknad, uuendati küttesüsteem, köögiblokk kaminasaaliks ja köögiks.. Sellega loodi ruum mitmeotstarbeliseks tegevuseks + kööginurk, uuendati elektrisüsteem, rekonstrueeriti lava ja saali valgustus. Rahastamine: Eesti ja Euroopa Liidu erinevad projektid, omavalitsuse osalus, annetused, vabatahtlik ühistöö.

Paistu külas asub heas korras **raamatukogu**, noortetuba ja 2012. aastal rajatud kaasaegne sotsiaalkeskus. Sotsiaalkeskuse pakutavad teenused on toetatud elamise teenus ning kogukonnas elamise toetamine. Need on kaasaegsed riiklikult toetatud sotsiaalteenused.

Paistu külas asub **spordi – ja mänguväljak**, mis on polüfunktsionaalne, s.t. koos vabaõhulavaga. Alal on võimalik harrastada suvel pallimänge ja korraldada võistlusi ning on samuti noorte suhtlemispaigaks.

Viimaste aastate oluline tegevus on olnud haljasalade korrastamine (pidev tegevus). On rajatud park lipuplatsiga koostöö vallavalitsuse ja EELK Paistu Maarja kogudusega .

Koostöös kogukonnaga on tähistatud Paistus ajaloolised hooned ning Paistu kalmistul tuntud inimeste kalmud ning kalmudele maetute elukäiku ja tegevusi tutvustav informatsioon paigaldatud.

8. Paikkonna ja Paistu küla tulevikuvision

Paistu küla ja paikkond on meeldiv ja turvaline ja eneseteostust toetav elukoht nii noortele kui eakatele.

Paistu on mitmesugust koolitust pakkuv küla paikkonna inimestele.

Paistu küla ja paikkond on ärksate ja ettevõtlike inimeste paikkond.

Paistu on tervislike eluviise, huvitavaid üritusi ja seltsielu soosiv Mulgimaa küla.

Paistu on hea infrastruktuuriga küla.

Paistu on turismi soosiv küla.

Paistu on külade, Paistu Maarja koguduse, seltside ja teiste organisatsioonidega koostööd arendav küla.

9. Prioriteedid.

Prioriteetsete valdkondade valikul lähtuti eelkõige küla tugevatest külgedest vältides võimalikult palju ohte ja kasutades ära võimalusi. Valitud prioriteetide elluviimisel peaks küla jõudma oma tulevikuvisionini.

Valiti välja järgmised prioriteedid tähtsamast alates:

1. Noorte aktiivne osalus kogukonna elus, kaasamine, nende enesealgatuse toetamine ja nende huvide märkamine ja abi teostamisel

Rahastamine: Eesti ja Euroopa Liidu erinevad projektid, omavalitsuse osalus, vabatahtlik töö.

2. Erinevate valdkondade koolituste korraldamine erinevatele elanikkonna gruppidele.

Rahastamine: Eesti ja Euroopa Liidu erinevad projektid, omavalitsuse osalus, vabatahtlik töö.

3. Külade parendamine ning kvaliteetsem hooldus ja valgustus, võimalusel kõnniteede rajamine jalakäijate ja ratturite ohutuse tagamiseks.

Rahastamine: Eesti ja Euroopa Liidu erinevad projektid, omavalitsuse osalus,

Rahastamine: Eesti ja Euroopa Liidu erinevad projektid, omavalitsuse osalus,

4. Spordiväljaku korrastamine ja tegevusvõimaluste mitmekesistamine, luues juurde uusi atraktiivseid võimalusi nagu tervislikuks eluviisi propageerimiseks ja kogukonna ühistreeningte korraldamisekski Terviseväljak (e. nn. välitreeningisaal) .Jalgpalliväljakul ja võrkpalliväljakul vajalik suveperioodil võrkude olemasolu ja hooldatus.

Rahastamine: Eesti ja Euroopa Liidu mitmesugused projektid, omavalitsuse osalus, annetused, vabatahtlik ühistöö

5. Vajadus turvaliseks eluks - tänavavalgustus tervet küla hõlmavaks. Hendrikumõisa tiheasustusega elamupiirkonna tee valgustamine.

Rahastamine: Eesti ja Euroopa Liidu erinevad projektid, omavalitsuse osalus, annetused, vabatahtlik ühistöö

6. Hajakülade ja talude sildid ja juurdepääsuteed.

7. Määrava tähtsusega on ajaloolise kirikuhoone renoveerimine ning kontsertide korraldamine, kasutamaks ära suurepärasest akustikat.

Rahastamine: Euroopa Liidu ja Eesti erinevad projektid, eraomanike osalus, vabatahtlik töö, eraomanike osalus.

9. Tulemused

1. Noorte kaasamine ja nende enesealgatuse toetamine aitab kaasa kogukonna elu muutumisel nende jaoks atraktiivsemaks; Noored kasvavasd paikkonnaga rohkem kokku ja korraldavad hiljem paremini piirkonna elu.

2. Mitmesugused koolitused võimaldavad silmaringi laiendamist, annavad teadmisi ja oskusi kohapeal väiksemate kulutustega.

3. Külade renoveerimine võimaldab turvalist liiklemist nii autojuhtidele kui jalakäijatele, . Võ. Parandab küla heakorda.

4. Haljasalade korrastamine parandab küla üldilmet ja heakorda, võimaldab veeta vaba aega looduslikult meeldivas keskkonnas.

5. Spordiväljaku korrastamine, jalgpalliväljaku rajamine, jõusaali väljaehitamine ning valgustatud terviseraja ehitamine võimaldab vaba aega veeta tervislikult, sportida ja tegelda kehakultuuriga. **On suur väärtus harjutada inimesi, eriti noori, tervislike eluviisidega elama.**

6. Tänavavalgustus võimaldab turvalist liiklemist pimedal ajal. Aitab vähendada kuritegevust.

7. Hajakülades asuvatele taludele siltide paigutamine ilmestab hajakülasid ja annab infot talude kohta. Korras juurdepääsuteed võimaldavad paremat sidet muu maailmaga.

10. SWOT – analüüs.

Tugevused:

- Linnalähedus
- Hea juurdepääs
- Kaunis loodus
- Väljaehitatus
- Heas korras taristu
- Väljakujunenud traditsioonid ja kogukonna tahe neid hoida
- Vilgas kultuurielu
- Pakutavate teenuste olemasolu kohapeal
- Töövõimeline ja noor elanikkond
- Hea võimalus ehitada

Nõrkused:

- Vähe töökohti
- Seaduste mittetäitmine
- Kasutusele võtmata pinnad eraettevõtluse arendamiseks
- Suhteliselt suur elanikkonna grupp, kes oma isikuomaduste tõttu tööturul välja langenud. (piirkonna ettevõtjad ei leia töötute hulgast töötajaid)

Võimalused:

- kultuuri- ja seltsielu ning traditsioonidde hoidmine.
- Ühistegevuse arendamine
- Taluturism, turism

- Keskkonnatingimuste parandamine
- Teed ja tänavavalgustus
- Asustuse tähistamine
- Haljasalade renoveerimine ja parkide rajamine
- Spordiväljaku renoveerimine, terviseväljaku jätkuv arendamine
- Hajakülade ühenduste renoveerimine ja hea hooldus

Ohud:

- Noorte väljavool
- Aktiivsete eraettevõtjate vähesus
- Kultuuri- ja seltsielu mõningane vähenemine
- Omafinantseerimise vahendite vähesus

Arengukava vaadatud läbi 2015 septembris, toimunud kaks koosolekut, kus analüüsiti paikkonna võimalusi ning arengut arengukava täitmist ja sõnastati ning täpsustati eesmärged 2025.aastani. Arengukavas kinnitati kultuuriseltsi juhatuse koosolekul 2. Oktoobril 2015.

Arengukava vaadatakse läbi 1 kord 2 aasta jooksul arengukavas käsitletud piirkonna elanike koosolekul.